

Nyhetstips: 033-700 07 77 nyhetschefen@bt.se

Kontakt: 033-700 07 00 kundtjanst@bt.se

Sök

SKIC

bt.se Borås Tidning MÅNDAG 15 OKT 2012

KRÖNIKA NILS FUNCKE MÅNDAG 15 OKTOBER

Funcke: Privatspanare är bäst när de är – privata!

KRÖNIKÖRER i dag 00:30 | Uppdaterad 2012-10-12

Ordet "privatspanare" får lätt associationerna att löpa. Några tänker kanske på Ture Sventons och hans ständiga jakt på Ville Vessla. Hos andra går tankarna till Sherlock Holmes eller till privatdeckare som Colombo.

Epitetet används allt som oftast för att förlöjliga personer som misstror samhällets vilja eller förmåga att få fram sanningen. Privatspaning är sådant som kufar och rättshaverister sysslar med.

Privatspanarens teorier och teser är alltifrån rena hjärnspöken till sådant som är värt att pröva. Begreppet lär ha myntats och använts som beteckning på de privatpersoner som bedrev och bedriver egna spaningar efter Olof Palmes mördare.

Men privatspaning är inget nytt fenomen. Våren 1950 förklarade pastor Karl-Erik Kejne att det existerade en homosexliga i Stockholm. Ligan påstods organisera manlig prostitution och ha beskydd av högt uppsatta personer. Det ledde till ett antal utredningar och eftersom affären fick politiska förvecklingar in i regeringen tillsattes en kommission.

Kejne misstrodde kommissionens ambition att blottlägga sanningen. En misstro som delades av författaren Vilhelm Moberg. De startade egna undersökningar och blev privatspanare i det som kom att betecknas som en av 1950-talets stora rättsröteaffärer. Den följdes av Haijbyaffären där Vilhelm Moberg också engagerade sig.

Moberg och Kejne tvingade samhället att utreda och gå i svaromål. Men något verkligt genombrott i sakfrågan kan man inte säga att de fick.

Det är också ofta privatspanarens lott här i livet. Men att av det dra slutsatsen att privatspaning är meningslös och att spanarna gör mer skada än nytta är fel.

När poliser och åklagare utreder brott gör de det med stöd i lagen. De bedriver myndighetsutövning och kan ställas till ansvar för sina åtgärder. Privatspanaren agerar på eget uppdrag men måste givetvis följa lagen. Åtgärder som polisen kan få vidta utgör många gånger ett brott om privatspanaren utför dem, t.ex. dataintrång eller buggning.

Om privatspaningen ges någon form av legitimitet och sanktioneras av samhället upphör samhällsnyttan. När rollerna flyter samman riskerar vi rättsäkerheten. Ett tydligt exempel är privatspanaren Ebbe Karlsson. Han lyckades bland annat linda upp en justitieminister och en rikspolischef, som senare fick avgå, runt sitt lillfinger i sin jakt på Olof Palmes mördare.

En annan form av privatspaning vars lämplighet kan diskuteras är när myndighetspersoner engagerar sig.

Att före detta åklagare gör det är inget att säga om. Men det framstår som direkt olämpligt när en tjänstgörande polis på arbetstid deltar, och det lämpliga i att en domare i Högsta domstolen leder utredningen kan diskuteras.

Jag tänker på Quickfallet och att f.d. åklagaren Krister van der Kwast, polisen Seppo Penttinen respektive justitierådet Göran Lambertz letar bevis för att Thomas Quick trots allt kanske kan vara skyldig till de mord han nu friats från.

Privatspaning är nyttig så länge den är privat.

[Nils Funcke](#)

0

Blogga om den här artikeln

 Twingly bloggsök

Om du kommenterar och länkar den här artikeln i din blogg, så kommer det inlägget att länkas till härifrån.

[Pinga din blogg hos Twingly för att vi skall kunna hitta den.](#)

Gilla

Skriv en ny kommentar

Skriv din kommentar här.

Realtidsuppdatering är **aktiverad**. ([Pausa](#))

Visar **0 kommentarer**

Sortera efter visa senaste först ▼

 [Prenumerera via e-post](#) [RSS](#)

© Borås Tidning. Allt material på bt.se är skyddat enligt upphovsrättslagen.